

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi romai kath. irodalmi társulat heti közlönye.

Megjelenik minden szombaton. — A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjaikért kapják. — Nemtagok részére előfizetési díj: egészévre 4 frt félévre 2 frt, negyedévre 1 frt.

Ugy a Lap szellemi részét illető cikkek, mint az előfizetési pénzek a „KÖZMŰVELŐDÉS” szerkesztőségének Gyulafehérvárra a várba küldendők.

A státusgyűlés.

I. ülés október 10-én d. e. 10 óra.

(Folyt.)

A jelentés IX. pontja felett, a 15-ös bizottságnak idevonatkozó véleményes jelentése alapján a következő vita fejlődik:

1) A jósági igazgató beállítására vonatkozó szabályzatra adott 15-ös bizottsági véleménynek a) pontjára, vagyis a jósági igazgató lakhelyére nézve:

— *Püspök-elnök* ur ő nmlga azon véleményben van, hogy a jósági igazgató Radnóthon lakjék, mert ott van lakása, s Kolozsvárra a mikor szükség bemehet, ugyis van utazási átalánya.

— A gyűlés határozatilag kimondja, hogy a jósági igazgató lakhelye Radnóth lesz.

b) A minősítésre vonatkozólag:

— *Dr. Szabó Dénes* a minősítés mellett még biztosítást is kíván a jósági igazgató részéről, s ezt az évi jövedelem fele összegéig kívánja megállapíttatni.

— *Bethegh Ferencz* a minősítést nem csak elméleti szaktudományban, hanem és főleg tapasztalatban és gyakorlatban látja; szintén a biztosítást is szükségesnek véli a következő indítványt terjeszti be: Indítvány. A Status jósági igazgatójára vonatkozó szabályzat kiegészítendő benne eként: I. Czim: Az erdélyi rom. kath. Status tulajdonához tartozó uradalmak és birtokok gazdasági ügyeinek vezetésére egy jósági igazgatói állomás rendszeresítetik, mely körvonalozandó hatáskörében az erdélyi rom. kath. Status igazgatótanácsának van alárendelve, ahoz terjeszti be hivatalos jelentéseit s teljesíti annak meghagyásait és rendeleteit, — továbbá felügyelete és igazolási kötelezettség ellenőrzése alatt áll egy a Statusgyűlés által megválasztott és kiküldendő 3 tagu bíráló Bizottságnak, mely minden 3 hó után a kiadott gazdasági rendeletek, utasításokhoz, valamint a szolgálati szabályzathoz mért eljárások és vezetések mikénti teljesítését s egyáltalában a gazdasági irányzat és módszer czélszerűségét megvizsgálva azokról véleményes jelentését mindannyiszor az egyházi és világi Elnök urak ő nagyméltóságaikhoz a további intézkedés végett beterjeszti. — A minősítésről szóló 2-ik §.

ekként volna kiegészítendő u. m. II. Minősítés. A jósági igazgatónak, ki ezen állomásra pályázat vagy meghívás után az igazgatótanácstól Püspök ur ő nagyméltósága jóváhagyása mellett kinevezetik elméleti és legalább is 12 évi nagyobb terjedelmű gazdaságokban, avagy önálló gyakorlat által szerzett szakképzettséggel kell birnia — valamint az igazgatása alá adandó birtokok és vagyon azon évben előirányzott bevételei összegének — melyben kinevezve lett — 10 százalékát készpénz vagy értékpapirban kamatainak élvezhetése mellett — esetleg elegendőnek talált ingatlanokra való bekebeleztetés által a fenti arányban kellő összegig a kath. Status részére mint biztosítékot letéteményezni — illetve ezt adni köteles.

Kimle József az indítványt elfogadhatónak nem véli mert határozott évhez kötni a gyakorlati ismeret megszerzését nem véli célra vezetőnek; de a biztosítást szükségesnek vélné járul Sz. D. indítványához.

— *Br. Szentkereszty Gy.* szerint a jósági igazgatónál a minősítvény csakugyan főleg a gyakorlatra tekintendő, indokolja ezt a három nagy uradalom; kívánandó tehát a jósági igazgatótól elméleti s legalább 12 évi gyakorlati ismeret, s biztosíték.

— *Lukács Béla* az indítvány azon részét, mely újabb ellenőrző bizottság kiküldését javasolja czélszerűnek nem véli; ugyszintén a kvalifikációra nézve a 12 évi gyakorlat kitűzését főöslegesnek tartja; meg van elégedve a szabályzat rendelkezésével; az évek száma nem irányadó; mert vannak ifju jó és régi rosz gazdák, itt mindig a konkret személy tényleges képzettsége tekintendő, nem az, hogy hány év alatt szerezte az illető; a biztosítást szükségesnek vélné, 5000 frtot elégségesnek vél.

— *Dr. Mohay Sándor* a bizottság nevében is kijelenti, hogy jelentéséből a kívánandó biztosításra vonatkozó véleményezés ugyan elnézésből kimaradt, de belátva annak szükséges voltát, készségesen adja a bizottság az indítvány idevonatkozó részébe beleegyezését.

— *Győrffy Gyula* örvend, hogy a Status vagyona anyagi biztosítási eszméje felszínre hozatott; az indítványokra nézve megjegyzi, hogy a qualificatiót illetőleg számokkal körülírt ismereteket nem kíván, de biztosítékot sem; mert az igazgatót az ig. tanács választja s ő az ál-

tala alkalmazottért anyagilag is felelős; s ebben az ig. tanácsot elkötözni is indítványozza.

— *Oberschall* táblai elnök az indítványt már általánossága miatt sem fogadhatja el; de azért sem, mert az indítvány a felelősség elvét tulhajtja.

— *Győrffy Gy.* gyakorlati példákkal indokolja indítványát

— *Dr. Groisz G.* úgy véli, hogy mindenki saját tényeért felelős; de az indítvány értelmében a felelősség kivihetetlen, — tapasztalati példával világítja meg véleményét. — *Betegh F.* indítványára nézve megjegyzi, hogy újabb bizottság kiküldése fölösleges, de ellenőrzés mindenestre alkalmazandó, mit legcélszerűbb volna magának az ig. tan. kebeléből kiküldendő szűkebb bizottság által eszközölni; a qualificatióra nézve pedig az évszámok meghatározását teljesen fölöslegesnek tartja; a biztosítékot végül föltétlenül pártolja s az 5000 frtot teljesen kielégítőnek véli.

— *Br. Fosika L. 7. e.* ur ő nmlga az ellenőrző bizottság kiküldését szükségesnek véli. de nem az ig. tan. kebeléből, hanem külön, melynek bizonyos költség is utalványozandó. — A qualificatióra nézve évszám meghatározását nem tartja szükségesnek; a biztosításra nézve az 5000 frtot elfogadja.

— *Betegh F.* a bizottságra vonatkozó indítványát bővebben indokolja; ugyszintén a qualificatióra és biztosításra nézve újabb indokokat hoz fel.

— *Győrffy Gyula* végig hallgatta mind az újabb felhozott indokokat, de azok mind nem elégítik ki; ő az ig. tanács részéről az anyagi felelősséget határozottan kívánja, erre nézve ismétli már az általa felhozott indokokat s azokat gyakorlati példákkal támogatja.

— *Püspök-elnök* ur ő nmlga összegezi a tett indítványokat és azokat szavazás alá bocsátja.

A gyűlés a qualificatióra nézve az évekszámat nem kívánja meghatározni; a biztosítékot 5000 frtban állapítja meg; a kiküldendő ellenőrző bizottságra vonatkozó indítványt pedig, miután az ig. tanácsnak a kellő ellenőrzést esetéről-esetre kiküldeni szokott bizottsággal gyakorolni eddig is joga volt elejti s annak határozati kimondását fölöslegesnek tartja. — Végre az igazg. tanácsnak anyagi felelősségre való kötelezésére vonatkozó indítványt mellözi s a fölött napirendre tér. — A többi módosításai a bizottságnak elfogadtnak. Az idő már előhaladván püspök-elnök ur ő nmlga a gyűlést bezárja s folytatását délutáni 6 órára tűzi ki.

I. ülés folytatása d. u. 6 óra.

Az alkalmazásra nézve:

— *Dr. Groisz G.* a 15-ös bizottság véleményét ugyan pártolja, de úgy véli, hogy az egy évi próbaidő kellő tájékozásra nézve a jószágigazgató képzettségét illetőleg nem elégséges; indítványozza, hogy a próbaidő három évre terjesztessék ki; a mi az önkéntes lemondásra nézve a felmondási időt illeti, a félévi idő nem elégséges, hanem indítványozza, hogy a gazdasági évet megelőzőleg egy félévvel köteleztessék a felmondás bejelentésére.

— *Betegh F.* mindkét időterminust kiegészítőnek találja.

— *Lukács Béla* szintén nem tartja szükségesnek a három évi idő határozott kitzetését, hanem úgy lenne fo-

galmazandó a szöveg, hogy a véglegesítés egy év előtt és három éven túl nem eszközözendő; a félévi önkéntes felmondási határidőt elfogadhatónak véli; de mi az elbocsátást illeti a szövegezést tulságos korlátozóknak találja a Status-ra nézve, miértis a Status részére biztosítani kívánja azon jogot, hogy más mint fegyelmi vétségek miatt is legyen joga a Statusnak az igazgatóságban változást eszközölni előzetes félévi felmondással és bizonyos összegű végkielégítéssel.

— *Oberschall A.* megjegyzi, hogy ne általánosságban mondassék ki a Status ezen joga, hanem részletesen felküzessék ki, hogy pl. rendszerváltoztatás vagy birtokeladás esetén élhet a Status ezen jogával.

A gyűlés az indítványt elfogadja a módosítással s az új szövegezéssel a 15-ös bizottság megbizatik. Ugyszintén elfogadtnak a bizottsági c) d) és e) pontok alatti módosítása azon változtatással, hogy a 4. és 5. §§-ok összeintetnek s szövege következőleg állapittatik meg: A jószágigazgató az uradalmak mező és erdőgazdasági tisztjeinek alkalmazására nézve oly módon jár el, hogy a nevezett tisztek felvétele vagy elbocsátása iránt indokolt előterjesztést tesz az ig. tanácsnak, mely az illetőket a püspökkel egyetértőleg kinevezi vagy elbocsátja, de feljogosittatik az igazgató arra, hogy hanyagság, vagy egyéb hiba esetén az alantas tiszteket állásuktól ideiglenesen felfüggeszthesse s helyettesítésök iránt intézkedhessék addig is, míg egyidejűleg teendő jelentése folytán az ig. tanács véglegesen intézkedhetik. — Az f) alatti módosítás elfogadtnak; ugyszintén elfogadtnak a g) h) és i) alatti módosítások azon megjegyzéssel, hogy miután az igazgató lakhelyeül Radnóthi jelöltetett ki, hol természetbeni lakás van, a lakáspénzre vonatkozó indítvány önmagától elesik.

2) A jószágigazgató vezetése alatt álló személyzet szervezeti szabályzatra vonatkozólag, elvileg kimondatván, hogy mindaddig, míg a jószágigazgató Radnóthon fog lakni, addig a radnóthi intézőség nem fog beállittatni, a 15-ös bizottságnak a) b) d) e) pontok alatti módosításai elfogadtnak; a 33. §. második bekezdése kihagyatván a bizottság c) pont alatti módosítási javaslata önként elesik. Végül a bizottság 1) 2) 3) pont alatti határozati javaslatai elfogadtnak; a 4) pont a radnóthi székhely megállapítása folytán önként elesik.

Tárgyalás alá vétetik az évi jelentésnek X. pontja „az alapok és uradalmak rovancsoldsa és a kezelés ellenőrzéséről”, melynek 1) pontja szerint az alapok pénztárai rendszer eljárásán kívül kétszer véletlenül rovancsoltattak s mindkét alkalommal minden rendben taláztatott; utóbbi alkalommal az alapok 2.337,110 frt 86 kr. értéket tüntettek fel; — a 2) pont szerint a kolozsmonostori és nagyalmásai uradalmak pénztárai szintén rovancsoltattak, mikor is semmi hiány nem födötetett fel ugyan, de némi formaiságokra nézve kellő utasítás adatott; a radnóthi uradalom pénztári kezelésére nézve ugyanazon számvitel rendeltetett el, mint a más két uradalomnál érvényben van; a jószágigazgatói átvétel alkalmával mindhárom uradalom pénztárkészlete számbavétegetett, a pénz- és anyagnaplók átvizsgáltattak, lezárattak és alürattak s nyilván tartás és kellő ellenőrzés szempontjából ezen naplókai ak havonkinti fölterjesztése elrendeltetett.

A 15-ös bizottságnak ide vonatkozó véleményes jelentése: Az alapok és uradalmak rovincsolása és a kezelés ellenőrzésére vonatkozó X-ik jelentési pontot azon megjegyzés mellett ajánljuk tudomásvételre, hogy a bizottság ez irányu kérdésére igazgató-tanácsi előadó ur az iránt értesített, hogy az alapok kezelési járulékanak a nagymts. vallás és közoktatásügyi m. k. miniszter ur által czélba vett, a mult évi jelentésbe érintett felemelése ellen az igazgató tanács felirt a Statusgyűlés határozatának értelmében a miniszter urhoz, mire válasz mindezeideig nem érkezett, de a miniszteri számvevőség egy díjnak járulékát az ösztöndíjalap terhére aránylagos részben előirányozván a költségvetésben, ez az igazgató tanács indokolt előterjesztésére kitérőtletett.

— Vita nélkül tudomásul vétetik.

Tárgyalás alá vétetik az évi jelentésnek XI. pontja „az alapok és uradalmak költségvetései és zárszámadásairól,” melyben betérjesztetik az alapok és uradalmak költségvetéseinek illetőleg zárszámadásainak megvizsgálására kiküldött bizottságnak jelentése, melyben úgy a nyolcz alap, mint a három uradalom költségvetései több-kevesebb kilátásba helyezett többlettel, illetve fölös-séggel elfogadhatóknak véleményeztetnek; a zárszámadások pedig azon örvendetes megjegyzéssel ajánlatnak tudomásvételre, hogy úgy az alapok, mint az uradalmak jó eredménnyel zárták le az illető éveket, s hogy különösen az alapok a keresztülvitt konverziók folytán s czélszerű takarékoság következtében jelentékeny tőkegyarapodást értek el, az uradalmak pedig a súlyos gazdasági válsághoz mérten szintén kielégítően jövedelmeztek; végül indítványoztatik, hogy kéressék föl a kultuszminster ur, hogy számvevőségét utasítsa, hogy a költségvetéseket mindig az előző év június havában megküldje, e költségvetésekben az azelőtt egy évi költségvetés és az azelőtt két évi zárszámadás adatait hasonlítsa össze, és hogy a zárszámadásokat a következő év első felében összeállítsa; — mondja ki a Statusgyűlés azt, hogy részletes költségvetés csak az uradalmakról nyomattassék ki minden évben; az alapokról ellenben minden három évben; az alapok költségvetéséről minden két egymásután következő évben csak a bevételi s kiadási főrovatok vétessenek föl.

A 15-ös bizottság erre vonatkozó véleményes jelentése: A jelentésnek az alapok és uradalmak költségvetései és zárszámadásaira vonatkozó XI-ik pontját, mint az erre kiküldött bizottság előterjesztését külön tárgyalás alá venni magunkat hivatottaknak nem éreztük.

Indítvány tétetvén aziránt, hogy miután a gróf Nemes Ábrahám alapítványából ösztöndíjjal ellátott realiskolai ifjak egyike már abba az osztályba lép, a melyen az alapítványi levélnek értelmében a 300 frtos ösztöndíjra igénye van, ez összeg számára utalványoztassék:

A gyűlés meghagyja az igazg. tanácsnak, hogy mihelyt az indítványban felemlített körülmény hivatalosan felterjesztetik, az alapító levél értelmében intézkedjék. — A számvizsgáló bizottság indítványai pedig elfogadtatnak.

Felszólittatik a szavazatszedő bizottság a megejtett választásról jelentését megtenni, minek értelmében általá-

nos szavazattöbbséggel megválasztottak: egyháziak Dr. Éltés Károly, Veszely Károly, Fábián Sándor; világiak: Br. Jósika Sámuel, Pótsa József, gróf Eszterházy János, Béli Gergely és Dorgó Albert. Ezután:

Püspök-elnök ur önmaga az alelnök megválasztására másnap reggeli 8 órát, a gyűlés tovább folytatására pedig 9 órát a tüzvén ki, a tancskozásokat bezárja.

II. Ülés.

Okt. 11-én d. e. 9 óra.

Elnök urak ö nagyméltóságai a tagok éljenzései között a tanácskozási teremben megjelenvén, a további tanácskozás bekezdése előtt felolvastatni határoztatik az I. ülés jegyzőkönyve hitelesítés végett.

Veszely Károly egyh. jegyző felolvastván a jegyzőkönyvet:

A gyűlés azt némi módosításokkal hitelesíti; ezzel kapcsolatban pedig elfogadja Török Bertalan azon indítványát, hogy király urunk ö felsége erdélyi utjának megörökítése végett, püspök ur ö nagyméltóságának üdvözlő beszéde s ö Felségének erre adott válasza a jelen Statusgyűlés jegyzőkönyvébe egész terjedelmökben fölvetessenek.

— Dr. Mohay Sándor felolvassa írásban foglalt concret indítványát a Szabályzat 2. § hoz és az 53. §. módosításához, mely így szól:

A 2. §. utófeltevéül: A jóságigazgató egyelőre ideiglenesen alkalmaztatik s ha működése kifogástalannak találtatott, állásában a státusgyűlés által véglegesítettik; ellenkező esetben állásától fölmentetik. Az ideiglenes alkalmazás időtartama egy évnél kevesebb és három évnél több nem lehet. A véglegesített jóságigazgató tisztit esküt tesz és állásától csakis szolgálatképtelenség, hivatali teendőinek elmulasztása vagy alárendeltségi viszonyának az uradalmak kárával járó megsértése miatt bevezetendő fegyelmi eljárás utján mozdítható el. Szabadságában áll a jóságigazgatónak félévvel előzőleg az igazgatótanácsnak bejelentett felmondás után állásától önként megválni. Fenntartja azonban a státus is magának a jogot, hogy az uradalmak vagy azok egy részének netaláni eladása vagy gazdálkodási rendszerváltoztatás esetén a jóságigazgató állását félévi előleges felmondással a nyugdíjszabályzat szerinti esetleges végkielégítési vagy nyugdíj igény épségben maradása mellett megszüntethesse. A jóságigazgató köteles, bármely okból váljék is meg állásától a kezére bízott ügyeket és leltári tárgyakat pontosan és kártérítési kötelezettség terhe alatt átadni.

53. § utófeltevéül. Fenntartja azonban a státus is magának a jogot, hogy az alkalmazott tisztviselőt a nyugdíjszabályzat szerinti végkielégítési vagy nyugdíjigény épségben maradása mellett félévi felmondás után szolgálatából elbocsáthassa.

— A gyűlés az indítványt elfogadja.

Tárgyalás alá vétetik az évi jelentésnek XII. pontja „az alapok és uradalmak peres ügyeiről,” melyben betérjesztetik a jogtanácsosnak idevonatkozó rendes évi kimutatása, mely szerint I. a kolosmonostori uradalomnak 1886-ban volt 2 nem peres és 15 peres ügye, melyből végleg ellátott 2 nem peres és 11 peres, függőben van 1 pere

és folyamatban van 3 szintén peres ügy. II. az alapoknak volt 11 peres és 1 nem peres ügye, melyekből lejárattott 2 peres, függőben hagyott 1 peres és folyamatban van 1 nem peres és 8 peres ügy.

A 15-ös bizottság erre vonatkozó véleményes jelentése:

A jelentésnek az alapok és uradalmak peresügyeit kimutató XII-ik pontját tudomásvételre ajánljuk. — Vita nélkül tudomásul vétetik.

Tárgyalás alá vétetik az évi jelentésnek XIII. pontja „a gymnasiumokról általában”, melynek 1) pontja az igazg. tanácsnak az 1886—87. tanévről fölterjesztett igazgatói zárjelentésekre adott megjegyzéseit s esetleges utasításait tartalmazza; — a 2) pont az összes erdélyi róm. kath. gymnasiumok tanári személyzetének és tanulóinak létszámáról s ez előfordult változásokról ad kimerítő felvilágosítást; a kantai algymnasiumnál, mely a minorita atyák vezetése alatt áll, megjegyeztetik, hogy tekintettel azon körülményre, hogy ezen gymnasiumnál nincs okleveles tanár, a rend tartományi főnöke fölkérte, hogy okleveles tanárok küldése iránt intézkedjék; — továbbá megjegyeztetik, hogy miután állítólag a miskolci rendház levéltárában őrzött azon okmányok másolata még nem közöltetett, melyekből konstatálhatók lennének azon alapítványok, melyek a minorita rend javára, de iskolai célokra a zárda alapításakor tétettek, az ezen ügyben kiküldött bizottság többi javaslatainak tárgyalásába nem bocsátkozhatott az igazg. tanács; addig is azonban figyelem lett rá fordítva, hogy a tandíjból a szükséges tanszerek beszereztesse a tantermekbe új padok állíttassanak; a 3) pont a tanulmányi előmenetel és erkölcsi magaviselet eredményét táblázatos kimutatásban tünteti fel; — a 4) pont a tanszergyűjteményekről nyújt részletes kimutatást; — az 5) pont végre egy-két személyi változást említi től, mely időközben történt a tanári személyzetben.

A 15-ös bizottság idevonatkozó véleményes jelentése:

A gymnasiumokról szóló XIII-ik jelentési pont tudomásul vételét ajánljuk azon megjegyzéssel, miszerint az igazgatótanács figyelme és gondoskodása felhívandó volna arra, hogy a gyulafehérvári gymnasiumnál természettani kísérleti laboratóriumot állítson fel, s a tantermeknek világozabbá tételéről gondoskodjék.

E pont felett következő vita kel:

— *Ávéd Jákó* a gyulafehérvári gymnasiumra hívja fel a Statusgyűlés figyelmét, mely még a régi helyiséggel szemben sem mutat fel nyereséget tanügyi szempontból; örvend, hogy a 15-ös bizottság erre is kiterjesztette figyelmét, de ajállata nem kielégítő: mert még legalább annyi helyiségre van szüksége a mennyi most rendelkezés alatt áll; e szempontból ajállja a régi gymnasiumi helyiségeknek a katonaságtól való visszavételét s annak a szükséges célokra való berendezését; ezt erkölcsi és nevelésügyi szempontok is ajállják.

— *Biró Béla* megjegyzi, hogy bevárando lesz mindenekelőtt a bérleti idő letelie, és akkor az igazg. tanácsnak célszerűnek látandja nevezett épület tanügyi célokra való berendezését, nem fogja elmulasztani e tekintetben tervezeti javaslatát beterjeszteni.

— *Finály Henrik* úgy véli, hogy most részletekbe bocsátkozni nem lehet; hanem utasítandó az igazg. tanács, hogy figyelmét nevezett gymnasiumra nézve kiterjesztvén, gondoskodjék a szükséghez mért átalakításokról, illetőleg kibővítésekről.

— *Dr. Bánffy Zsigmond*, a kantai gymnasiumra nézve megjegyzi, hogy csakis alapjaiból tartatik fenn s a tanulm. alap semmi segélyben sem részesíti, kéri, hogy miként a többi gymnasiumok, úgy nevezett gymnasium is a tanulmányalap részéről kellő segélyben részesíttessék.

— A gyűlés a jelentés e pontját tudomásul veszi s úgy a 15-ös bizottság ajállata, mint a tett felszólalások értelmében utasítja az igazg. tanácsot a nevezett gymnasiumokra is kiterjeszteni figyelmét s a szükségeseknek látszó hiányok pótlására javaslátát megtenni.

Tárgyalás alá vétetik az évi jelentésnek XIV. pontja „az érettségi vizsgálatokról”, melynek első pontja jelenti, hogy a kolozsvári és brassói gymnasiumok érettségi vizsgálataihoz a kultuszminiszter ur biztosokat küldött, s miután a miniszter ur erre az 1883. évi XXX. t. cz. 46. §-a értelmében jogosítva volt, nevezett gymnasiumok igazgatói utasítottak a biztosok elfogadására; a többi gymnasiumoknál, minthogy sem a miniszter ur önmagához, sem az országgyűléshez fölterjesztett sérelmi kérvényre válasz még nem érkezett, az érettségi vizsgálatok a tanterületi kir. főigazgató urak elnöklései alatt tartattak meg; — a 2) pont jelenti, hogy az érettségi vizsgálatok elég kedvező eredménnyel folytak le a múlt tanév végén, miről egyszerűen részletes kimutatás nyújtatik.

A 15-ös bizottság ide vonatkozó véleményes jelentése: A jelentésnek az érettségi vizsgálatra vonatkozó XIV. pontját tudomásvételre ajánljuk.

— Vita nélkül elfogadtatik.

Tárgyalás alá vétetik az évi jelentésnek XV. pontja „a tankönyvek engedélyezéséről”, melyben jelenti az igazg. tanács, hogy midőn a múlt tanévre általa engedélyezett tankönyvek névjegyzékét tudomásvétel végett a nm. kultuszminiszter urhoz fölterjesztette, azon válasza nyerte, hogy a tankönyvek megállapítását a miniszter ur saját hatáskörébe tartozónak tekinti; az igazg. tanács ezen felfogás ellen egy tiszteletteljes feliratban tiltakozott, de siker nélkül, csupán csak annyit érve el, hogy a miniszter ur megengedni kegyeskedett, hogy a tanintézetek által összeállított tankönyvjegyzékek az igazg. tanácshoz is előzetesen is beterjesztendők észrevételeinek megtétele végett, honnan végleges megállapítás szempontjából a miniszteriumhoz lesznek fölterjesztendők; mely eljárás oly véleményezéssel hozatik a Statusgyűlés tudomására, hogy azt tudomásul vegye s a további teendőkre nézve utasítást adjon.

A 15-ös bizottság idevonatkozó véleményes jelentése: Tudomásvételre ajánljuk a tankönyvek engedélyezése ügyét tartalmazó XV-ik pontot azon megjegyzéssel, hogy az igazg. tanács eddigi eljárása helyeslendő s jövőre is hasonló eljárásra felhívandó volna.

— Vita nélkül elfogadtatik.

Tárgyalás alá vétetik az évi jelentésnek XVI. pontja „az újabb gymn. tanterv és helyi tantervek

ról¹⁴, melyben jelenti az ig. tanács, hogy a közoktatásügyi minster ur ur önmlga által kibocsátott a „gymnasiumi tanításterve és reá vonatkozó utasítások“ példányait az összes gymnasiumoknak megküldvén, az arra adott észrevételek alapján az általános tantervvel szemben elrendelte, hogy az összes erdélyi róm. kath. gymnasiumokban a bölcsészet 4 órában, és pedig a 7-ik és 8-dik osztályokban heti 2–2 órában adassék elé s a 8-ik osztályban fenmaradt egy óra latinnyelv tanításra fordítottasék; továbbá a brassói gymnasiumra nézve ugy rendelkezett, hogy ott a német nyelv már az I. és II-ik osztályokban is, és pedig heti egy-egy órában taníttassék oly tananyaggal, mely a harmadik osztály tüzetesebb németnyelvi tanítására előkészületül szolgáljon, mely órák a latin nyelvre szánt órákból kölcsönöztessenek; s miután ezen módosítást ideiglenesen a kultus minster ur is helybenhagyta, az eljárás a Statusgyűlésnek is tudomásvételre ajánlatik.

A 15-ös bizottság idevonatkozó véleményes jelentése :

Az igazgató tanácsnak az újabb gymnasiumi tanterv és helyi tantervek körül követett s a jelentés XVI-dik pontjában leírt eljárását helyeslő tudomásvételre ajánljuk.

— Tudomásul véetik.

Tárgyalás alá vétetik az évi jelentésnek XVII. pontja „a brassói gymnasium ügyéről.“ melyben jelenti az ig. tanács, hogy a gymnasium államsegélyezése ügyében a vett utasítás szerint megtette a kellő lépéseket, a vallás- és közoktatásügyi minster ur ó nagyméltóságát a 40 ezer frt államsegély kiutalása végett egy alázatteljes és indokolt fölterjesztésben megkereste, kikötvén a következő föltételeket: a) a Statusnak ezen gymnasium feletti összes igazgatási és rendelkezési joga sértetlen fenntartasék; b) az intézet kath. jellege föltétlenül megőriztesse; c) a ministertől kinevezendő tanárok is csak katolikusok legyenek; d) e tanárok kinevezésénél a Statusnak hármas kijelölési joga biztosíttassék. Továbbá az új gymnasium helyéül a Timár-féle teleknek 3500 frton való megvásárlására s az egész ügylet keresztüvitelére felhatalmazás kéretik.

A 15-ös bizottságnak idevonatkozó véleményes jelentése :

A jelentésnek a brassói gymnasium ügyét tartalmazó XVII-ik pontját tudomásvételre ajánljuk felhatalmazandónak vélvén egyuttal az igazgató-tanácsot arra, hogy az államsegély és törlesztési kölcsönre vonatkozó szerződések megköthesse.

— A jelentés tudomásul vétetik, bizottsági ajánlat elfogadtatik.

Tárgyalás alá vétetik az évi jelentésnek XVIII. pontja „a csikmezei praetorialis ház berendezése és a csiksomlyói többi tanintézetek elhelyezése éről,“ melyben közli az igazgató tan. a már a Status tényleges birtokába átment csikmezei praetorialis háznak czélszerű berendezésére vonatkozó terveztét, mely szerint ezen épületben a finővelde és internatus, az igazgatónak mint regensnek és a subregensnek s egy

felügyelő tanárnak lakásai, az élmező konyhája, a szükséges mellékhelyiségek és a téli torna lennének elhelyezendők; a mostani finőveldebe a gymnasium, a mostani gymnasiumba a praeparandia helyezettetének el; a praeparandia elemi iskolává alakíttatnék át. Ez oly szükséges berendezés keresztüvitelére felhatalmazás kéretik valamint arra is, hogy a körülbelül 16.000 frt költségeknek fedezésére ez összeg valamelyik alapból évi részletekben 5⁰/₀ kamattal eszközözlendő visszatérítési kötelezettség mellett kölcsönvethettesék.

A 15-ös bizottság véleményes je entése :

A jelentésnek a csikmezei praetorialis ház berendezése és a csiksomlyói többi tanintézetek elhelyezéséről szóló XVIII-ik pontját tudomásvételre ajánljuk azon megjgyzessel, hogy az átalakításokra kívánt 16.000 forintnak valamely alapból leendő kölcsönvételére az igazgató-tanács felhatalmazandó lenne.

— Vita nélkül bizottsági ajánlattal elfogadtatik.

Tárgyalás alá vétetik az évi jelentésnek XIX. pontja „a székelyudvarhelyi gymnasiumról,“ melyben jelenti az ig. tanács, hogy nevezett gymnasium épületének helyi viszonyai tarthatatlanok lévén, annak más telken való újraépítését elvben elhatározta, e czélra a kántori, harangozói és kerületi papság-féle telek megvásárlását látja a legczélszerűbbnek, a költségek fedezésére 10.000 frtnak a tanulmányi alapban való tőkésítését határozta el; végül a szükséges telek megvételére, az építkezés megkezdésére, ugyszintén arra, hogy a megkívántató összeg addig is, míg a tanulm. alapban összegyűjtetnék, valamelyik alapból kölcsönvethettesék felhatalmazás s a kezdeményező eljárásnak tudomásulvétele kéretik.

A 15-ös bizottság ide vonatkozó véleményes jelentése :

A székelyudvarhelyi gymnasiumról szóló XIX-dik pontot azon megjgyzessel ajánljuk tudomás vételre, hogy a gymnasium újraépítésének szüksége kimondandó és a továbbiakra az igazgató tanács felhatalmazandó lenne, — azonban részünkről a kántori, harangozói és a kerületi papsági telket a gymnasium felépítésére elegendőnek tartjuk, miért is a Hoffman-féle telek megszerzésétől merőben ellehet tekinteni.

E jelentés után a következő vita fejlődik :

Dr. Bánffy Zsigmond, a letárgyalt megelőző három pontra nézve csak azt jegyzi meg, hogy a megszavazott intézkedésekre nézve a költségvetésben feltüntetett többletet kielégítőnek nem tartja, felvilágosítást kér.

— *Biró Béla* felvilágosításul adja, hogy azon intézkedések nem egyszerre, hanem fokozatosan, az évenként megakarítandó összegek erejéig egymásután fognak keresztüvitetni; sürgős intézkedés szüksége csak a csikmezei praetorialis ház átalakítására nézve áll fenn, a mi ad maximum 16 ezer frton fog megejtetni, mely teher a tanulm. alap által megbírható.

— *Pótsa József* a marosvásárhelyi gymnasiumra hívja fel a Statusgyűlés figyelmét, melynek emelését a többi gymnasiumokkal szemben magyar nemzeti szempontok is ajánlják

— *Gál János* a csikm. praetorialis ház átalakítására vonatkozó intézkedés sürgősségének kimondásával, a többi terveket is, mint a melyeknek realizálása igen óhajtan-dó, elvben elfogadhatókak véli.

— *Püspök elnök* ur ö nmlga hasonló értelemben nyilatkozván :

— A gyűlés a csikmegyei praetoriális ház tervezett berendezésének sürgősségét kimondván a többi tan- és nevelő intézetek szükségkövetelte átalakításaira, kibővítéseire stb. vonatkozó tervezeteit az igazgató-tanácsnak az ezen alkalomból tett felszólalások figyelembe vételével is elvben elfogadja s azoknak egymásutáni sorban való realizálását a mennyiben az alapjaink tulterhelhetése nélkül eszközölhető határozatilag kimondja. — Egyebekben a jelentés tudomásul vétetik s bizottsági ajálalt elfogadjatik.

Tárgyalás alá vétetik az évi jelentésnek XX. pontja „a tanári nyugdíjalap szabályainak módosított szövegéről,” melyben az igazgató tanács a gymnasiumi és tanítóképzői tanárok nyugdíj szabályzatának az 1879 iki Státusgyűlés által elfogadott s a mult Státusgyűlés által módosított szövegét egész terjedelmében beterjeszti azon kérrsel, hogy az most végleg elfogadtatván, foganatosítására az ig. tanács felhatalmaztassék.

A 15-ös bizottság idevonatkozó véleményes jelentése: A jelentés XX-ik pontjában előterjesztett tanári nyugdíj alapszabályzati tervet a következő módosításokkal ajánljuk:

1. Elegendő lévén a végkielégítéssel elbocsátásra és illetőleg nyugdíjazásra az illetőnek tanári hivatala betöltésére való képtelensége, származott legyen az bármely lelki, testi vagy erkölcsi okból: a 8 §. szövegéből e szavak: „elmebetegség vagy testi elnyomorodás miatt“ kihagyandók, ugyszintén mint fölöslegesen kihagyandók a „teljesen és véglegesen“ szavak.

2. A 15 és 22 §-okban e szavak helyett: „büntény miatt“ e szavak teendők „büntett vagy nyereség vágyból elkövetett vétség miatt“ mely módosítás a büntető törvény által használt megkifejezés alkalmazása, illetőleg az által indokoltatik, hogy nemcsak büntett, hanem a nyereségvágyból eredett vétségek is eléggé súlyosak arra, hogy az igény elvesztését eredményezhessék. 3. A 14. §. 3-ik pontjához hozzáteendő: „Az igazgatótanács azonban jogosítva van méltánylást igénylő kivételes esetekben az özvegyet gyámolításban részesíteni.“ Ez intézkedést az idézett 3-ik pont tulszigorosságának enyhítése indokolja, mert méltánytalan volna az özvegyet megfosztani a gyámolítástól pld. egy véletlen szerencsétlenség okozta halálesetnél, s általában fordulhatnak elő esetek, midőn méltányosnak mutatkozik a hazasságnak 3 évi tartalmától eltekinteni.

— Elfogadjatik Karácson Márton azon indítványával, hogy a papi tanárok, ha 30 évig tanárkodtak, és ekkor lelkészi állásra helyeztetnek át, a rendes nyugdíjban részesüljenek, és a 15-ös bizottság által ajálalt módosításokkal; a 14. §. 3. pontja azonban így módosítatik: „Ki férjével, saját hibájától, annak halálakor nem élt együtt.“

Tárgyalás alá vétetik az évi jelentésnek XXI. pontja „a finöveldekről,” melynek 1. pontja az 1886/7 tanévi eredményről és az üres alapítványi helyek betöltéséről; — a 2. pont az élelmezési és más helyi viszonyokról; — a 3. pont pedig az ellátás módozatáról az kimereítő kimutatást.

A 15-ös bizottság idevonatkozó véleményes jelentése:

A jelentésnek a finöveldekről szóló XXI. pontját tudomásvételre ajálljuk.

— Vita nélkül tudomásul vétetik.

Tárgyalás alá vétetik az évi jelentésnek XXII. pontja „a kolozsvári convictus délkeleti részének átalakításáról,” melyben az igazgató tanács nevezett intézet délkeleti részének főleg a Hórák-féle ház fölépítése után közegészségügyi és tűzbiztonsági, de sőt nevelésügyi szempontból szükségessé vált s már püspökileg is jóváhagyott átalakítására felhatalmazást kér, annál is inkább, mert a 8701 frt 18 krtban megállapított költség a fizetéses növendékektől befolyó, de az ellátásra egészen fel nem használható díjjal, valamint a lakásbérekkel kelően ellensúlyoztatik.

A 15-ös bizottság idevonatkozó véleményes jelentése:

A jelentésnek a kolozsvári convictus délkeleti részének átalakítására vonatkozó XXII-ik pontját tudomásvételre illetőleg ezen átalakításnak a státusgyűlés részéről való elfogadását s az igazgatótanácsnak a kibővítés eszközzésére leendő felhatalmazását melegen ajánljuk.

— A jelentés vita nélkül tudomásul vétetik s a bizottsági ajálalt elfogadjatik.

Tárgyalás alá vétetik az évi jelentésnek XXIII. pontja „a nagyzebeni Terézárva ház“-ról, melyben örömmel ad kifejezést az ig. tanács azon az igazgatói jelentésből merített meggyőződésének, hogy az intézet szakavatott kezek vezetése alatt áll s ugy az igazgató, mint a többi előjárók lelkes ügybuzgalommal törekednek magasztos feladataik megoldását eszközölni s kötel eszégeknek pontos teljesítése által az intézet jó irányu fejlesztése és jó hírnevének emelése körül, elismerésre méltó érdemet szereztek maguknak. A további részletek kimutatást adnak az ig. tanács utasítást tartalmazó határozatairól s az alapítványi helyek betöltéséről.

A 15-ös bizottság idevonatkozó véleményes jelentése:

A jelentésnek a Terézárvaházra vonatkozó XXIII. pontját tudomásvételre ajálljuk.

— Vita nélkül tudomásul vétetik.

Tárgyalás alá vétetik az évi jelentésnek XXIV. pontja „a csiksomlyói tanítóképzőről,” melynek 1) pontja a tantárgyakról; 2) pontja a tanári karról; 3) pontja a tanulókról; 4) pontja az ösztöndíjak és segélyezésekről; — 5) pontja a magánalapokról; — 6) pontja a könyvtárról; — végre a 7) pontja a gazdasági és kertészeti gyakorlatokról ad részletes kimutatást.

A 15-ös bizottság idevonatkozó véleményes jelentése: A jelentésnek a csiksomlyói tanítóképzőjére vonatkozó XXIV. pontja tudomásvételre ajálltatik.

— Vita nélkül tudomásul vétetik.

Tárgyalás alá vétetik az évi jelentésnek XXV. pontja a „népiskolai ügyről” melynek 1) pontjában hálás köszönettel emeli ki az igazgató-tanács, hogy püspök ur ö nmlga az 1886-7 tanévben is összesen 10.690 frt 60 krt méltóztatott püspöki jövedelméből népiskolai czélokra adományozni; — a 2) pont szerint az udv.-sz. királyi népiskola 500 frt segélyben részesült.

A 15-ös bizottságnak idevonatkozó véleményes jelentése :

A jelentésnek a népiskolai ügyet tárgyazó XXV dik pontját tudomásvételre ajánljuk és pedig azon indítvány mellett, hogy a statusgyűlés erdélyi püspök: ur ő nagyméltóságának azon nemes áldozatkészségeért, melynélfogva a népiskolai czélokra saját jövedelmeiből 10000 frtot adományozott, jegyzőkönyvi hálás köszönetet szavazzon.

— A jelentés tudomásul vétetik, bizottsági ajálattal nagy lelkesedés között elfogadtatik.

Tárgyalás alá vétetik az évi jelentésnek XXVI. pontja „a kolozsmonostori papilak és népiskoláról,“ melyben az igazg. tanács a kolozsmonostori új iskola, papilak és gazdasági épületek ujjiáépítésére, ugyszintén egy okleveles tanító beállítására vonatkozó tervezetét beterjeszti s kivételére felhatalmazást kér ; a költségeket a kolozsmonostori uradalom fedezné.

A 15-ös bizottság idevonatkozó véleményes jelentése :

A kolozsmonostori papilak és népiskola ügyet tartalmazó XXVI-ik jelentési pontra nézve elfogadásra ajánljuk az igazgató tanács javaslatait azon megjegyzéssel, hogy a Kolozsmonostori eddigi kántori állomás megszüntetésével kántortanítói állomás rendszeresíttessék, melynek javadalmazása az eddigi körülből 246 frtot tevő kántori javadalmazásnak pótolásával 500 frt készpénz, szabad lakás és 24 kbm. tüzifában, melyből azonban az iskola is futendő lesz, állapitassék meg ; továbbá, hogy költség kimelés szempontjából egyelőre csak egy tanterem, a tanító részére pedig két szoba, konyha és kamara lesz építendő.

— A jelentésben foglalt tervezet bizottsági módosítással elfogadtatik.

— Felolvastatik a 15-ös bizottságnak a tanácsi előadó jelentése alapján adott következő véleménye :

Igazgatótanácsi előadó ur előterjesztvén öv. Burcher Henrikének 3150 sz. a. beérkezett azon folyamodását, melyet az igazgató tanácsnak az általa kért 300 frt kegydíj iránti folyamodványt elutasító határozata ellen intézett, miután az ügyet az előterjesztett iratok alapján megvizsgáltuk, folyamodónak az igazgatótanács által felhozott indokokból leendő elhalasztását véleményezzük.

— Előadó felvilágosítása után tudomásul vétetik az ig. tan. eljárása.

— Beterjesztetik a szavazatszedő bizottság jelentése a megjett alelnöki választásról, melynek értelmében általános szavazattöbbséggel alelnökké megválasztott *Züllich István*, és pedig igazgatótanácsi tagsági idejére.

— *Gál Domokos* indítványt terjeszt be arra nézve, hogy az igazgatótanács a tagoknak a tanácsi üléseken való megjelenését éber figyelemmel kísérvén, erről tegyen a Statusgyűlésnek hiv. jelentést, s a Statusgyűlés mondja ki, hogy azon tagok, kik on nélkül nem jelennek meg az üléseken önként elvesztik mandátumukat s a közvetlen statusgyűlésen helyök mással fog betöltetni.

— Miuán az indítvány bejelentve nem volt, tárgyalása a jövő Statusgyűlésre halasztatik, ha az annak idején és rendje szerint bejelentve lesz.

A II. ülés jegyzőkönyvének hitelesítésére kiküldetnek: dr. Tódor József, Avéd Jákó, Szentmiklósy Jenő.

A 15-ös bizottság egyházi tagjai Balog Elek, a világiak Gál Domokos beválasztása által egészítettnek ki.

A tárgysorozat kimerítve lévén püspök-elnök ur ő nmlga nagyhatású beszéddel zárta be az 1887-iki Statusgyűlést, köszönetet mondva a megjelent tagoknak a megjelentésért, a tanácskozásokban való meleg részvételért, s óhaját fejezve ki aziránt, hogy a tagok minél számosabban jelenjenek meg az ősi püspöki szék körül, szép jogait gyakorolni. Ezután Gál János ő nmlgának könnyekig megható kérésére főpásztori áldását adva a gyűlésre, a tagok igen emelkedett hangulatban távoztak a tanácskozási teremből.

A NAPI ESEMÉNYEK KÖRÉBŐL.

— **Pápa ő szentsége** válasza a Státusgyűlés üdvözlő hódolati feliratára: *Pia tua ac dioecesis fidelium siue ecclesiarum siue saecularium, qui istuc convenerunt vota summus Pontifex libenti, gratoque animo excipiens apostolicam ipsis benedictionem, quam postulant, peramanter impertit, Deum rogans, ut eorum consiliis in bonum ecclesiae capiendis adsit atque ad optatum exitum perducatur. Card Rampolla.*

— **A Statusgyűlés** tartalma alatt az összes tagok püspök ur ő nagyméltóságának voltak paz. ur ellátott vendégei. Az ebédek alatt elhangzott felköszöntők közül kiválóan kiemelendők veljük püspök ur ő nmlga felköszöntőjét, ki az elsőbéd alkalmával a negyedik fogásnál, viharos éjenzésektől kísérvé, poharát mindenekelőtt pápa ő szentségére, mint a kath. egyház dic. ő fejére, a nagy békefejedelemre, s folytatódólagosan ő cs. és apost. királyi Felsőgére, a legalkotmányosabb uralkodóra emelte, ki legmagasabb kijelentésével örök emlékeztetvé tette kolozsvári látogatása alkalmával a kath. papság és status hódoló tisztelgését azáltal, hogy az erd. kath. statust ősi intézménynek ismerte el. A jelen voltak a magasröptű és hatásos eloquentiával előadott gyönyörű felköszöntőt állva hallgatták végig; minek végeztével háromszoros lelkesült éjenzés zúgott keresztül a püspöki rezidentia termein.

— **Meghívó.** A csiki rk. tanító-egyesület ez évi közgyűlését Csik Somlyón a Székház-féle nagytermében f. 1887. évi október 26-án fogja megtartani. A gyűlést megelőzőleg a nt. Szt-Ferencz rendi atyák templomában alólirott egy. elnök ünnepélyes „Veni Sancte“-t fog mondani. Ezt követi a közgyűlés, melynek tárgysorozata következő: 1) Elnöki megnyitó. 2) A mult évi közgyűlés jegyzőkönyvének felolvasásása. 3) Jegyzői jelentés az egyesület mult évi működéséről és állapotáról. 4) Pénztárnoki jelentés és erre vonatkozólag a számvizsgáló bizottság előterjesztésével. 5) Könyvtárnoki jelentés az erre nézve kiküldött bizottság előterjesztésével. 6) A pályamunkákat bíráló bizottság jelentése. 7) A nyertes pályamű felolvasása és a jutalom kiutalása. 8) Gyakorlati tanítás Kolombán Agoston szt-simoni tanítótol az ásványtan köréből. 9) A gyakorlati tanítás meghívása. 10) A választmány által

előterjesztett javaslatok ; és erre nézve az október 5 diki jegyzőkönyvnek felolvasása. Kelt Csik-Somlyón, október 8-án. 1887. *Imets F. Jákó*, mint tan-egyl. elnök.

— **Könnnyü a protestantismusnak!** Ha valami valakinek közülök nem tetszik s megczáfolni nem tudják, — az ördögnek tulajdonítja. Így járt legujabban a nagy nevü Janssen, ki óriási munkájában : „Gesch. des deutschen Volkes seit dem Ausgang des Mittelalters“ kézzel-foghatóan bebizonyította, hogy minden haladásnak, melyet a német nép tett, gyökerei a középkorban már jól ki voltak fejlődve, s hogy a német népre a protestantizmus minden tekintetben rombolólag hatott. — Ezt Janssen a német nép életéből merített adathalmazokkal bizonyítja be. Tények adathalmazza ellen a priori csinált érvekkel a prot. történettudomány természetesen semmire sem mehet. Hiába szövetkeztek Janssen megczáfolására a prot. egyház német történetirői. Contra facta non valet argumentatio. Janssen műve már 13. kiadásban elfogyott s roppant hatást tesz oly protestans körökben, melyek e művet nyugodt lélekkel s elfogulatlanul olvassák. Rode protestans theologus 1883-ban elismerte, hogy : „Janssen történeti műve nagyszerű felhívás visszatérésre minden művelt protestanshoz intézve. Egyesek máris követték a felhívást, s kétségtelen, hogy még többen fogják követni.“ Szóval : Janssen műve nagy flagellum Dei a német protestantismusra. Hatása alól menekülni, tényhalmazait megdönteni nem lehet. — Mit tett tehát egy amerikai protestans tudós? New-Yorkban angolul kiadott egy röpiratot, melynek czime : „A pápista történetirő Janssen az ördögtől megszállva.“ (L. Geschichtslügen, 130. l.) Rel.

— **Qui vult finem, debet velle etiam media.** Akarjuk, hogy a sajtó nagy hatalma a vallásnak és egyháznak nagy szolgálatokat tegyen, akkor nincs más mit tenni, mint e sajtót mindenestől felkarolni. Így tesznek a stájerországi katolikusok. Nagynevü püspökük vezérlete alatt „Sajtó-Egylet“-et alapítottak s a sajtó-egyletnek szolgálatára „Styria“ nevü nyomdát állítottak. Ma ez a nyomda már oly tekintélyes tényező, hogy a hivatalos „Grazer Zeitung“-ot is ott nyomtatják. Legujabban a Styria megvette a „Gutenberg“ címü könyvnyomdát s most már 80 szedőt foglalkoztat.

— **A bukaresti kiránduláshoz!** Ezen kirándulás résztvevőinek azon kedvező alkalom is kínálkozik, hogy megtekinthetik a f. hó 16-án Bukarestben tartandó nagy ló futtatást, melyen meg fog jelenni a román király, a diplomáciai kar, a hadgyakorlatok alkalmával Bukarestben tartzkodó külföldi tisztek, valamint a román élite-közönség. A jelentkezések ezen kiránduláshoz idejkorán (legkésőbb f. hó 13-ig) eszközözlendők, minthogy a rendező irodának intézkedéseket kell tennie. A brassói városi menetjegy-iroda ezen kiránduláshoz ellátás és elszállásolás nélküli jegyeket is ad ki, rendkívül mérsékelt áron. Ezen kirándulás alkalmával, különvonat is rendeztek Sinaiban, szintén rendkívül mérsékelt árral.

— **Az erd. r. k. irodalmi társulat pénztárába fizettek.** Kozma Döme, ptg. 1887-re 5 frt. Ágoston Lajos, ptg. 1887-re 5 frt. Bálint László, ptg. 1887-re 5 frt. Veress Antal, ptg. 1887-re 5 frt. Winkler József ptg. 1887-re 5 frt. Kapatán Márton, ptg. 1887-re 5 frt. Wachek Zsófia, rtg. 1887-re 2 frt. Bartoss Dénes, elf. 1887-re 4 frt. Rácz István, elf. 1887-re 1 frt. Forster János, elf. 1887-re 1 frt. Fülöp Árpád, elf. 1887-re 1 frt. Steinhauer Ferencz, elf. 1887-re 1 frt. Reiner Zsigmond, rtg. 1886-ra 2 frt. Dr. Fülöp Adorján, rtg. 1886-ra 2 frt. Balogh Ferencz, elf. 1887-re 2 frt. András Sándor, elf. 1887-re 1 frt. Bándi Vazul, rtg. 1886-ra 2 frt. Péter József, ptg. 1886-ra 5 frt. 1887-re 5 frt. Reiner Zsigmond, rtg. 1887-re 2 frt. Dr. Reiner János, rtg. 1886-ra 2 frt. Szalay Pál, elf. 1887-re 2 frt. Schneff József, elf. 1887-re 4 frt. Duha Ödön, elf. 1886-ra 1 frt. 1887-re 1 frt. Dr. Reiner János, rtg. 1887-re 2 frt. Fülöp Adorj. elf. 1887-re 1 frt. Kiss Gusztáv, elf. 1886-ra 4 frt. Baráczy Albert, ptg. 1887-re 5 frt. Teréz-árvaházi tanítótestület, rtg. 1887-re 2 frt. Balog Lajos, rtg. 1887-re 1 frt. Forster János, elf. 1887-re 1 frt. Rácz István, elf. 1887-re 1 frt. Szöcs István, elf. 1887-re 2 frt. Duha Ödön, elf. 1887-re 1 frt. Erős Antal, elf. 1883-ra 1 frt. Földes József, rtg. 1886-ra 2 frt. Dr. Csösz Imre, elf. 1887-re 2 frt. (Folyt. köv.)

— **Pályázat.** A kadicfalvi hitközségben a segédkántor-tanítói állomás megüresedvén arra pályázat hirdetik. Ezen állomás évi jövedelmei : 1) 32 kalangya őszi és 32 kalangya tavaszi kepe. 2) 50 frt o. é., mely Püspök ur ő nagyméltóságától kegyelmesen évnegyedi részletekben utalványoztatik. 3) 25 frt államkölcson kamat. 4) 26 frt ospora. 5) körülbelöl 12 frt stolaris jövedelem. 6) Mintegy 16 frt tandij. 7) 13 szekér kemény tűzifa. 8) Egy jótermő, jövedelmes veteményes kert a lakás mellett. 9. Két szoba, kamara, nyári konyha, sütőház és pinczével ellátott csinos lakás. 10) Csűr, istállóval ellátott gazdasági épület és udvar. Teendők : a fiuk és leányok önálló tanítása, segédkezés a kántornak, segrestyési és harangozási teendők végzése. Pályázni kívánók képesítési, esetleg szolgálati bizonyítványaikat folyó év október 27 ig alólirthoz adják be. Személyes megjelenés előnyt nyujt. Kadicfalván, 1887. október 9-én Kiss Dénes, lelkész-iskolaszéki elnök. 2-1.

JÓ KERESÉST!

Bizalmas személyeket keresünk **törvényesen meg engedett** díj sorsjegyek eladásához. **Magas jutalékot esetleg havi fizetést is adunk.**

Fővárosi váltóüzlet társaság.

ADLER és TÁRSA Budapestén. 25-1.

Kiadja : Az erdélyi rom. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő : Dr. TÓDOR JÓZSEF.

Szerkesztőtársak : Dr. CSERNI BÉLA, PAL ISTVAN, STRAUBERT ÖDÖN, Dr. VERESS FERENCZ.

Nyomatott Papp és Ferdinándnál a püsp. lyc. nyomdában Gyulafehérvárt.